

TEACCH

(Treatment and Education of
Autistic and related Communication
handicapped Children)

www.theopeeters.be

4/4/2015

- Autist of met autisme?
- Lezing: niet alleen TEACCH , maar ook een 'kleine' stap in de geschiedenis
- Sorry voor het beginnen met mijn eigen geschiedenis..... het ontdekken van de belangrijke rol van ouders, vooral geleerd via TEACCH...

Neurolinguïstiek en vooraf...

- Germaanse Filologie (univ Leuven): les Engels en Letterkunde/Nedl ('passie') in kunstschool
- Antonin Artaud, Vincent Van Gogh, l'Art Brut: verband tussen waanzin en creativiteit, 'Gekkenwerk'... Journalistiek werk
- Wetenschappelijk begrijpen: Master in Neurolinguïstiek (univ Brussel): omgeving, hersendysfunctie?
- Prof: autisme, kinderpsychose, wellicht 'veroorzaakt door mama's'?
- Zoveel jaren geleden: 1973....('antiekwaarde')

Sociale onrechtvaardigheid

- Persconferentie van Ouders met Psychotische Kinderen
- Eerste grote motivatie : wat een sociale onrecht t.o.v. vooral mama's
- Las internationale literatuur/ in Angelsaksische landen: autisme als ontwikkelingsstoornis/ zoveel verschil voor kinderen, ouders, professionelen, de hele maatschappij

- Had toen al de indruk dat je zooveel over autisme leerde door naar ouders te luisteren, vaak meer dan via boeken...: 2 elkaar aanvullende inzichten
- Belangrijke informatiebronnen:
- Wetenschappelijke literatuur: o.a. O'Connor en Hermelin, autisme vnl probleem van betekenis (speech Hilde), belangrijk paradigma voor autisme-research...

Van Brussel naar Londen

- Prof: als dit je interesse is, niemand in België kan je helpen (cf anecdote)
- Interview in Londen met Dr.Lorna Wing in London, wat een verschil. Ze motiveerde me om verder te gaan...
- Rol van Lorna Wing : 'triade', nadien 'sociale triade'...(het autistisch spectrum)
- Popper en wetenschappelijke definities $L > R$, $R > L$
- L.Wing en 'educatieve definitie van A' die leidt tot een stijging van prevalentie, Camberwell studie enz
- London : beurs van de British Council (en hoe alles kan afhangen van een detail...)

De maatschappij bepaalt....(?!)

- Geen echte cursus alleen over autisme ; Guy's Hospital : Master in 'Communication Difficulties', wat een 'meewerkende profs'.
- En hoe verschillend de mama's in London (NAS, National Autistic Society, de oudervereniging'
- Transculturele studie Londen-Antwerpen: Malaise Inventory en Schaal van Sociaal Isolement: Rol van maatschappij!!!! (Vygotsky en verschil tussen 'conditie' en maatschappij...)
- Interviews met L.Wing, B. Hermelin, D. Ricks, P. Howlin e.a., gepubliceerd in Engagement (NVA), via het enthousiasme van Kees Rood: 'Over autisme gesproken' (Dekker en van de Veght) (artikel: De ouders aan de macht! Zwitserland 2014?)

Van Londen terug naar Antwerpen

- Theoretische versus praktische kennis... Een ramp in gesprek met ouders...(Theorie versus praktijk)
- L.Wing adviseert me te gaan studeren aan de univ in North Carolina: TEACCH, een staatsprogramma voor mensen met autisme : de beste samenwerking ouders-professionelen die je je kunt voorstellen (cf Eric Schopler: ouders als co-therapeut...) Studiebeurs van Fonds voor Medisch Wetenschappelijk Onderzoek)
- 1979-1980 : veel praktische ervaring....
- Horizontale en Verticale Continuïteit (opnieuw: rol van maatschappij ivm Kwaliteit van Leven)

Schopler situeren....A van 'ziekte' naar ontwikkelings 'stoornis'....

- Van psychopathologische aanpak van Bettelheim ,studies Orthogenic School in Chicago : standbeeld van 'moeder' (...as cold as your mother)
- Victor, de wilde jongen van Aveyron><wilde moeders (feral mothers)
- 'Mamans meurtrières, mamans mortifères'
Schopler : een vroeg artikel over de beschuldiging van ouders: bevestiging van 2 clichés: schuldgevoel, 'standbeeld'...
-

Voor 1960 relatie bestudeerd moeder-kind, steeds invloed van gezin op kind, niet andersom het effect van het hebben van een moeilijk kind op het gezin...

- Schopler vroeg en kreeg geld voor “ experiment” met ouders, 3 jaar: Ouders als co-therapeuten (revolutionair voor die tijd)

- Eén van de TEACCH-boeken: The effects of autism on the family....

-

° Van psychopathologische aanpak (psychosis, geestesziekte) naar ontwikkelingsaanpak en nadien functionele aanpak...

- ‘Ontwikkelingsaanpak’, eerste diagnostisch instrument (CARS) en evaluaties van kinderen (PEP) en later de functionele aanpak (AAPEP) en (TTAP-uitleg) voor volwassenen
- Wat na 3 jaar?
- Politieke lobbying. ‘Book knowledge versus Street Knowledge’: we moeten de politici een ‘ervaring geven’.
- JA !!! TEACCH krijgt verantwoordelijkheid voor een staatsprogramma voor autisme in de staat North Carolina ....(ongeveer 50 jaar geleden)
- TEACCH heeft dus nu meer dan een halve eeuw specifieke ervaring met Autisme

Univ North Carolina in Chapel Hill

- Stichter van The Journal of Autism and Childhood Schizophrenia, nadien: The journal of autism and developmental disorders (oudste wetenschappelijk tijdschrift over autisme)
- Vormingen: theorie, praktijk, opvolging, in-services, congressen ...
- 9 centra (6 miljoen inwoners): diagnostiek, evaluaties, IHP, klassen voor kinderen en adolescenten, werken en wonen voor volwassenen

TEACCH, één en al ethiek....

- Karl Popper over de waarde van observatie
- Observeer!
- Wat zullen we observeren?
- Voor ik een antwoord geef: vergeet dit nooit:
er is geen wetenschap zonder ethiek
Uw keuze zal tonen dat je iets belangrijker
vindt dan wat anders
- Autisme en kwetsbaarheid
- 1e stap bij hulp...?

1. De 'ijsbergfilosofie' ? Gedrag versus betekenis?

TEACCH ALS 'METHODE'

- Het gaat om de ethiek: de ijsbergtheorie, de preventie eerst. Het komt erop aan autisme te begrijpen van binnen uit (cf titel boek Hilde).
- Het is wel wat meer dan 'prentjes' en 'structuur' , het heeft te maken met het begrijpen van het verschillende denken en de gevolgen (van perceptie naar conceptualiseren bijvoorbeeld).
- Grote bijdrage van TEACCH: het visuele denken van zovele mensen met A. Het is daarom dat dag-en werkschema's enz.gebruikt worden (niet alleen picto's!)

- Misverstanden: TEACCH = picto's? Of Schoendoosmethode, of....TEACCH tussen 2 en 4....
- TEACCH heeft ook vroeg gewezen op DE MACHT van de VOORSPELBAARHEID om stress te verminderen: weten wat er zal gebeuren, een beetje macht over je eigen leven. Een eerste stap naar zelfstandigheid. Voorbeeld....
- Accent op preventie probleemgedrag: de 4 assen (OCA)

TEACCH ALS PROGRAMMA

- Staatsprogramma! (gratis voor gezinnen met A kind)
- Gespecialiseerde diagnostiek en voorschoolse programma's
- Thuisbegeleiding (uitleg: twee professionelen: één voor het kind, één voor de ouders...)
- Klasjes vanaf schoolleeftijd: kinderen, adolescenten
- Woon-en werkgelegenheid voor volwassenen
- Vakantieprogramma's/ ook voor ouders... (hemel of hel?)

ANECDOTE TRENTO: eeuwige misverstanden

- Italiaanse publicatie van Hilde's boek: Autismo da dentro
- Uitnodiging congres over TEACCH
- Welke titels?
- Hilde: Autisme van binnen uit
- Theo: Autisme en ethiek
- Maar we vragen over TEACCH te spreken
- Dit zijn de belangrijkste aspecten van TEACCH

TEACCH inservice: Hilde en Theo

- Uitnodiging als sprekers. Ik ben een beetje bang: was zoooo positief en nu Hilde (ook mama. Zou ze niet wat ontgoocheld zijn?).
- Bij terugkomst. En? Ontgoocheld?
- Nee het was nog beter dan ik vermoedde.
- Wat verraste je het meest?
- Alle professionelen hadden die spontane mentaliteit van 'wat zouden we kunnen doen in autisme zonder de ouders'?
- Hilde kreeg spontane 'affiliatie' omwille van haar 'begrijpen van autisme van binnen uit' ...de 'moeilijke conceptuele wereld' ...(cf K.Quill...)(Semantic problems in autism)

TEACCH methode? Of ethiek?

- 1. Een goede kennis van autisme is het resultaat van observaties en niet van onbewezen theorieën
- Was zoveel jaar geleden een duidelijk standpunt tegenover psycho-analytische benaderingen: ouders als zondebokken
- (nu nog met methodes als Facilitated communication, Holding therapy....)

TEACCH 'methode'

2. Het kind bereiken via de ouders!
(aanwervingsprocedure!)

Ouders en professionelen als 'partners'

- 1. professionelen als experts, ouders leerlingen
- 2. ouders als experts, professionelen als leerlingen
- 3. Wederzijdse emotionele ondersteuning
- 4. Samen autisme 'politiseren'

Intermezzo 2 vormen van intelligentie

- Stephen Shore: 'Als je één persoon met A gezien hebt, heb je één persoon met A gezien'
- U Frith en verschil tussen 'testintelligentie' en 'wereldintelligentie' (book smart/street smart)
- Professionelen 'algemene kennis'
- Ouders 'specifieke kennis van hun kind'
- Professionelen en een doctoraat(6 jaar extra): experten
- Mama's met 6 jaar ervaring: doctoraat in de kennis van hun eigen kind
- Het is een 'doodzonde' de twee intelligenties niet samen te leggen
- (Korte uitweiding over nieuwe 'parentectomie'....

Méthode? Ethiek?

3. Een goede diagnose en onderzoek zijn de basis van elk geïndividualiseerd programma

Verwarring diagnose versus onderzoek. Diagnose geeft alleen een algemene richting aan

Voor een IHP gebruikt men de resultaten van verder onderzoek

(uitleg TTAP?)

Methode? Ethiek?

- 4. Opvoeding is gebaseerd op verduidelijking waarin de omgeving wordt aangepast aan het denken van mensen met autisme
- Aanpassing ruimte, voorspelbaarheid in tijd, sociale voorspelbaarheid....Een omgeving waarin stress vermindert en daardoor....Een autisme-vriendelijke omgeving. Pre-educatie...

Methode? Ethiek?

- 5. Aanpassing in twee richtingen
- Geen 'Procrustes-benaderingen.
- De sterke past zich aan aan de zwakkere
- In de mate van het mogelijke leert iemand met autisme 'onze kwaliteit' van leven (communicatie, sociale vaardigheden....)
- Maar de belangrijkste aanpassingen komen van de maatschappij

Ethiek? Methode?

- 6. Professionelen krijgen een vorming als 'generalisten' in autisme
- Cf ook medicus krijgt een algemene vorming voor hij zich specialiseert
- Een logopedist die alleen problemen van communicatie kent kan geen kwaliteitswerk leveren, een psychologe die alleen onderzoek afneemt....
Enz.....
- Multi-disciplinaire teams : ja, maar dan allemaal hetzelfde begrijpen van autisme

METHODE? ETHIEK?

7. Vooral aandacht naar de positieve kanten

-Het halfvolle of halflege glas?

-Eerder te maken met verantwoordelijkheidsgevoel dan met goedkoop sentiment

-Gebruik van gelukt-scores en van vaardigheden 'in ontwikkeling'

-Vooral gebruik maken van de motivatie: zelfs de obsessies (de 'enthousiasmes', C.Park)

METHODE?ETHIEK?

- 8. Efficiëntie van de aanpak
- Wetenschappelijke controle van de resultaten
- Elke voorziening TEACCH deel van universiteit

- 9. Visuele ondersteuning om zelfstandigheid te verhogen
- Gevolg van goede kennis van autisme van binnen uit

ETHIEK?METHODE?

- 10. Continuïteit in de begeleidingsstructuren: horizontaal en verticaal... (Autisme en de maatschappij: G. Mesibov in Vlaanderen, lang geleden, volgende pagina)
- 11. Een cognitieve gedragsmatige benadering, vnl cognitief:
  - Het voorkomen van stress-problemen
  - Uitleg : de 4 dimensies (voortvloeiend uit de Ijsbergtheorie...)
  - °

Horizontale en verticale continuïteit

- Belangrijke factor om stress te verminderen....
- Moeilijke kinderen, gedragsproblemen, probleemgedrag, stressgedrag...
- Vergelijking maatschappij in 1981
- Vlaanderen – North Carolina
- Diagnose
- Thuisbegeleiding (2 professionelen:1 voor ouders, 1 voor A...). Uitleg
- Klassen....
- Enz. Welk verschil? Jaren coherente benadering, versus diverse benaderingen...

Houdingen tov ouders

- 1. Moeilijk gedrag van kind niet het resultaat van een verkeerde opvoeding
- 2. Autisme creëert een speciale stress
- 3. Ouders hebben nog andere zorgen buiten hun autistisch kind
- 4. Het gezin geïntegreerd in de maatschappij

- 5. Niet alleen praten over wat lukt, maar ook over moeilijkheden en mislukkingen
- 6. De professioneel is eerder een 'gids' niet noodzakelijk de 'expert'
- 7. Geen professionele geheimen
- 8. De ouders hebben de eindverantwoordelijkheid over de opvoeding van hun kind

THE TEACCH APPROACH TO AUTISM SPECTRUM DISORDERS (2004)

- 1. Understanding and appreciating people with autism are our highest priorities
- 2. We are committed to excellence and have a strong work ethic
- 3. TEACCH professionals don't stand on ceremony or become overly impressed with their status, discipline or position.
- 4. A spirit of cooperation and collaboration characterizes all our work
- 5. We look for the best in others and in ourselves.
- (An in-depth understanding of autism is the most important factor for efficiency...)

En nu, even professionelen

- OCA
- Eerst 'lappendekenvormingen': niet vol te houden... probleem voor ouders, kinderen, professionelen...
- Dan 'volledige? Diploma's maar...(encyclopedische versus 'straatkennis' ...
- Maar vooral: Vormingen zijn vaak onvoldoende. Men moet op één of andere manier door het autismevirus gebeten zijn...
- Voor ons was dat duidelijk, maar wat is het eigenlijk?
- Een poging : profiel voor een goed professioneel in A..

Profiel professioneel : rigide personen? Het tegendeel....

- 1. Aangetrokken door het 'andere', 'vreemde', 'verschillende' (A: mentaal avontuur!)
- 2. Creativiteit (Autisme van binnen uit, geen recepten...)
- 3. Verbeelding (Zich inleven in een concrete wereld of een begaafde andere wereld...)
- 4. Aanvaarden dat een vorming nooit af is (diploma volstaat niet)
- 5. Didactische kwaliteiten (het detail ontdekken, het korte-termijn-denken...)

- 6. Eenzame roeper in de woestijn...?
- 7. Aanpassing van communicatie en sociaal gedrag...
- 8. In team kunnen en willen werken...
- 9. Na een oplossing een nieuw probleem....
- 10. Nederigheid (vooral in samenwerking met de ouders...)
- .....
- .....

Terug in Vlaanderen

- Samenwerking met oudervereniging: 5 jaar sensibiliseren voor de toekomst. Vooral:
- 1. Een goed gestructureerde oudervereniging, dezelfde ideeën verdedigen naar politici
- 2. De publieke opinie beïnvloeden: ouders helpen ipv tegenwerken.
- 3. Noodzakelijke vormingen: rol van het Opleidingscentrum Autisme (1981)

- Probeer hun geest te delen...
- Ijsberg: eerder de oorzaak dan het gevolg,
- Eerder de betekenis dan het symptoom
- Vermijd een symptomatische aanpak
- Zoek naar de oorzaken van moeilijkheden
- Veel aandacht aan 'preventie': voorkomen
- Cf Preventie:
  - 1.
  - 2.
  - 3.
  - 4.

Nog meer over ouders en samenwerking

Weten en begrijpen...

- Een vleermuis begrijpen?
- Begrijpen dat je leeft zonder 'sociaal instinct'?
- Zo vlug en zoveel 'experten' (specialisten) in autisme, zoveel expertisecentra...
- Hoeveel tijd om een andere taal aan te leren? 5 dagen?
- En om een andere manier van denken te begrijpen? Het andere denken beheerst 'alle vakken': communicatie, vrijetijdsvaardigheden, sociale enz....
- Vroeger: 5 dagen was een eerste sensibilisering....

Er zijn cursussen nu, maar soms in handen van mensen met alleen theoretische kennis.

Verschil tussen boekenwijsheid en autisme 'live'

Gediplomeerden ontmoeten voor de eerste keer ouders:

'zo heeft de prof het niet uitgelegd'?

Maar ik heb het diploma....! Ik ben de expert ....(De nieuwe parentectomie'

Nochtans:

- Stephen Shore: 'Als u één persoon met autisme gezien hebt, dan hebt u één persoon met autisme gezien...'
- Wie heeft de 'expertise'?
- (U.Frith: Mensen met A: eerder 'testintelligentie' dan 'wereldintelligentie' // booksmart versus streetsmart)
- Ouders en professionelen: verschillende intelligentie? Boeken versus 'live'?
- Professioneel Ph.D. : diploma in autisme en expert..6 jaar studie extra: 'doctoraat in autisme)
- Mama : 6 jaar met autistisch kind: verdient een doctoraat in de kennis van haar eigen kind.

- Waarom niet beide manieren van intelligentie samen?
- Gebrek aan 'nederigheid'? (nieuwe vorm van 'parentectomie?')
- Nochtans zelfs Eric Schopler: '.... Ik heb het meest geleerd over autisme via de ouders en via de kinderen zelf....'

Ze komen na hun diploma in contact met een mama...

Wat zij vertelt is anders dan wat de prof zegde.

Hoe reageren? Samenwerken: van elkaar leren? Of: ik heb het diploma....

Dit is een nieuwe vorm van 'parentectomie'...

Misschien het grootste probleem in A: een tekort aan nederigheid....De moed hebben om toe te geven dat je eigenlijk toch niet zooveel weet.

Wie is de expert?

Het is toch logisch dat men twee vormen van 'kennis' samen brengt

Het is een 'doodzonde' en een professionele fout van het niet te doen....

Eerlijk spreken met de ouders is het moeilijkst. Ze stellen de moeilijkste vragen. Eerlijk: vaak kennen we het antwoord niet (vallen we dan van ons voetstuk? Integendeel...).

Zelfs Eric Schopler : wie me het meest geleerd heeft over autisme :

1. De ouders
2. De kinderen met autisme zelf (nu ook HFA)

Beide vormen van intelligentie (professionelen en ouders) zijn complementair....

Beter samenvoegen dan 'ik ben de expert'. Het is normaal soms het antwoord niet te weten.

- Nog eens Stephen Shore: 'Als u één persoon met A gezien hebt dan heeft u één persoon met A gezien'.
- A begrijpen via :
  - 1. De wetenschap
  - 2. De ouders
  - 3. Mensen met autisme

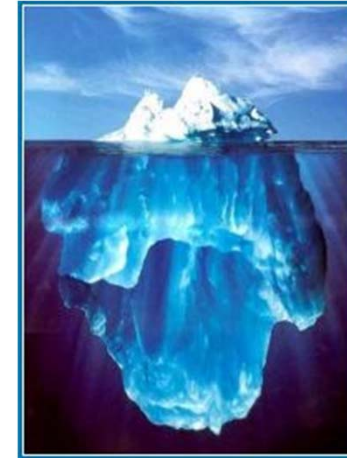
VORMINGEN IN AUTISME

- 1. Lappendeken-vormingen (Theorie, Praktijk, Observatie ter plekke: geen luxe! Echo-gevaar!
- Tekorten voor ouders, mensen met autisme, professionelen
- 2. Vormingen met 'sociale status': diploma's en gevaren('beperkte expertise')
- 3. Soms zijn vormingen niet genoeg: profiel voor een professioneel in autisme

AUTISME, METHODES EN ETHIEK

1. Ethisch vertrekpunt

- 'IJSBERG –theorie:
- Autisme van binnenuit
  - 1. Wetenschap
  - 2. Ouders
  - 3. De 'native experts'
- symptoom versus oorzaak
- 'de denkstijl eerst' , geen receptenbenadering
- niet 'WAT' doe ik, maar 'WAAROM' doe ik het? (Individualisering!)
- focus op betekenis ipv gedrag

2. Autisme van binnen uit...De autistische en de neurotypische 'cultuur'

- Ethische niet aanvaardbaar dat men kwetsbare mensen 'behandelt' zonder hun 'mind' te (proberen) begrijpen
- 'Een andere cultuur' ? Een ander denken, een ander 'zijn' ,cf 'not even wrong' , 'another kind of normal' , une autre intelligence.... (l' enfant escargot...)
- Het spectrum van normaliteit versus het spectrum van autisme. Verstandelijke beperking met of zonder autisme...(versus de jaren die nodig zijn om slechts een andere taal te begrijpen...)

- Het autistische spectrum :
  - Verstandel.beperking   Hoge intelligentie
-

Het' normaal-spectrum :

Verstandel. beperking   Hoge intelligentie

Waarom begrijpen we verstandelijke beperking met autisme moeilijker dan verstandelijke beperking zonder? (omgang met informatie, verschillend, ander denken).(Tragere ontwikkeling samen met verschillende ontwikkeling)

Verstandelijke beperking zonder autisme dezelfde hersenen: alleen 'tragere ontwikkeling'

3.De ‘specificiteit’ van autisme

- * Gevaar voor ‘functionele diagnoses’ : alle probleemgedrag op dezelfde manier ‘behandelen’ ...
- * //Verwarring ook vroeger Bettelheim/Tinbergen: dezelfde gedragingen hebben niet noodzakelijk dezelfde oorzaken...
- * Specificiteit van autisme niet erkennen staat ontdekken van eigen identiteit in de weg (cfr persoonlijke integriteit...)
(Voor heel wat volwassenen is de diagnose van hun autisme een ‘bevrijding’: hoe kan je je eigen identiteit ontwikkelen als je niet weet wie je bent..?!)

4. De belangrijke rol van vormingen

- ‘Techniekers’ met 3 dagen vorming...versus permanente vorming...
- Niet erg respectvol...voor kwetsbare mensen
- Verschil tussen ‘kennen’ en ‘begrijpen’ : diepgang is nodig...
- (Hoeveel dagen nodig om een andere taal te leren? 5? En hoeveel voor een ander denken?)

5. De rol van visualiseringen

- Weinig of niet: ze staan de ‘normalisering’ in de weg...?
- Ontzegt men gebarentaal aan dove kinderen?
- Gaat men visuele hulp ontzeggen aan visuele denkers? (Perceptief versus conceptueel ‘instinct’)
- Cf Begrijp je hoe vleermuizen kennis ontwikkelen via echo....? Ja/Nee
- En begrijp je dat er mensen tussen ons leven zonder (of met heel weinig) sociaal instinct ?
- Ja/Nee?

6. Hoofdaccent op spraak...?

- Niet-verbale communicatie staat de ‘normalisering’ in de weg...???????
- De ontdekking van de eerste woorden is als een eilandje dat ontstaat in een oceaan van niet-verbale communicatie....
- En dan die ‘gemakkelijke’ communicatie ontzeggen?

7. Stereotiep/repetitief gedrag

- HFA spreken over de functionaliteit van vele vormen van stereotiep gedrag (voorbeelden Gunilla Gerland, Ros Blackburn, Dominique Dumortier...)
- ‘Wegwerken’ versus ‘kanaliseren’ ...

8.' Genezing'

- °Genezing? Veronderstelt dat autisme een ziekte is..
- Is natuurlijk wel een commerciële voltreffer...
- Autisme zelf 'het andere denken' is geen 'ziekte', dus kan er ook geen genezing zijn, maar A kan samengaan met co-morbiditeit.

Oefening 'inclusief onderwijs' ...99% van de mensen hebben A, 1% neurotypisch... Voor die minderheid wil men inclusief onderwijs.... En de bedoeling is dat ze op het einde van de educatieve rit allemaal autistisch zijn geworden.... Mogelijk?

9. Normalisering

- ‘In het gewone onderwijs’ : kwantiteit versus kwaliteit...
- Echte inclusie versus naïeve inclusie
- Bescherming eerst...
- Wat is er verkeerd met ‘anders zijn’ ...?
- Een ‘ernstig normale maatschappij’ ?
(cf Maureen Morrell)
‘Normaal is.....’ ,
‘De enige vriend die ik had...’
(cf Clare Sainsbury, Marsmannetje op de speelplaats)
Bovendien ‘equality’ versus ‘equity’. ‘Gelijkheid’ is nog geen sociale’ rechtvaardigheid’ .....

10.Opletten voor artificiële vooruitgang

- Gevaar voor nog grotere contextgebondenheid: te ‘prompt dependent’
- Te weinig generalisering (les van TTAP!)
- Imitatie zonder begrip
- Teveel in situaties die niet betekenisvol zijn (betekenisvolle situaties zijn meer belonend...)
- Meer aandacht aan natuurlijke settings

11. Te weinig aandacht naar voorspelbaarheid

- Te maken met het niet begrijpen van de conceptuele onzekerheid van mensen met autisme
- Voorspelbaarheid: is eerste controle, is macht.. (ook gewone mensen hebben veel behoefte aan voorspelbaarheid in extreme periode van stress...)
- Oefening ivm de 'macht' van voorspelbaarheid

12. Intensieve aandacht aan kinderjaren...

- Is goed punt, maar te intensief (40-50u per week) (cf vroegere aanpak Doman/Delacato vond men ook te intensief voor kinderen...)
- National Research Council (Washington) stelt vast dat 20/25 u per week genoeg is
- HFA zeggen dat ook adolescentie een kritische periode is (veel minder aandacht...)

13. Democratisch?

- 1:1 ratio 40 /50uur per week is erg duur (en teveel...)
- Alleen bemiddelde ouders kunnen het betalen
- Dezelfde investeringen in klasjes zou beter zijn
- (Kinderen niet over-belasten!)